

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет України «Київський політехнічний
інститут імені Ігоря Сікорського»

Факультет інформатики та обчислювальної техніки

Кафедра інформатики та програмної інженерії

Звіт

з лабораторної роботи № 3 з дисципліни

«Алгоритми та структури даних-1.

Основи алгоритмізації»

«Дослідження ітераційних циклічних алгоритмів»

Варіант 30

Виконав студент ІІІ-12 Тарасюк Євгеній Сергійович

Перевірив _____

Київ 2021

Лабораторна робота 3.

Дослідження ітераційних циклічних алгоритмів.

Мета: дослідити подання операторів повторення дій та набуття практичних навичок їх використання під час складання циклічних програмних специфікацій.

Задача 30 (варіант 30). Обчислити $x = a^{(1/p)}$, використовуючи принцип розв'язання (фото 1) з точністю, заданою користувачем. Значення a, p ($p \neq 1, p \neq 2$) ввести з клавіатури.

Фото 1:

Приближенное вычисление корней производится с помощью биномиального ряда

$$(1+x)^m = 1 + mx + \frac{m(m-1)}{2!}x^2 + \dots + \frac{m(m-1)\dots(m-n+1)}{n!}x^n + \dots \quad (|x| \leq 1).$$

Имеем

$$\begin{aligned} \sqrt[10]{1027} &= (2^{10} + 3)^{\frac{1}{10}} = 2 \left(1 + \frac{3}{2^{10}} \right)^{\frac{1}{10}} = \\ &= 2 + \frac{3}{10 \cdot 2^9} + \frac{\frac{1}{10} \left(\frac{1}{10} - 1 \right) \cdot 3^2}{2! \cdot 2^{19}} + \frac{\frac{1}{10} \left(\frac{1}{10} - 1 \right) \left(\frac{1}{10} - 2 \right) \cdot 3^3}{3! \cdot 2^{29}} + \dots \end{aligned}$$

Полученный ряд является рядом Лейбница, и значит, погрешность от отбрасывания членов, начиная с третьего, по абсолютной величине меньше: $\frac{3^4}{10^2 \cdot 2^{20}} < 0,0001$.

Сохраняя поэтому только два члена разложения, будем иметь

$$\sqrt[10]{1027} = 2 + \frac{3}{10 \cdot 2^9} = 2,0006.$$

Розв'язок.

1. Постановка задачі.

Початкові дані - це два дійсні числа та одне ціле, додаткових чисел для розв'язку не потрібно. Результатом розв'язку є дійсне число. Використовуватимемо стандартні логічні та арифметичні операції, а також функції для запобігання нагромадженням однакових операцій у коді.

2. Побудова математичної моделі

Таблиця змінних та функцій:

Змінні та функції	Тип	Ім'я	Призначення
Число num (в умові - a)	Ціле число	num	Збереження початкових даних (число, з якого потрібно знайти корінь)
Число p	Ціле число	p	Збереження початкових даних (показник кореня)
Точність	Дійсне число	eps	Збереження початкових даних (точність)
“стеля” числа num	Ціле число	a	Збереження числа num, округленого вгору
Число p2	Ціле число	p2	Допоміжна змінна для позначення степеня двійки при бінарному

			пошуку “стелі” числа num на множині цілих чисел
Функція <code>ceil_pos</code>	Функція, повертає одне з трьох значень (“більше”, “менше”, “правильно”)	<code>ceil_pos(a, p, num)</code>	Допоміжна функція для пошуку “стелі” числа num
Число <code>b</code>	Дійсне число	<code>b</code>	Збереження даних про різницю числа num та числа a^p
Число <code>p</code>	Ціле число	<code>p</code>	Порядковий номер члена біноміального ряду
Число <code>preans</code>	Дійсне число	<code>preans</code>	Збереження суми доданків біноміального ряду
Число <code>res</code>	Дійсне число	<code>res</code>	Допоміжна змінна для збереження проміжних значень функцій
Функція <code>fact</code>	Функція, ціле число	<code>fact(n)</code>	Функція, що розраховує факторіал числа
Функція <code>mult</code>	Функція, дійсне число	<code>mult(p,n)</code>	Функція, що розраховує добуток для членів біноміального ряду

Кінцевий результат	Змінна логічного типу	Eq	Збереження даних про результат
-------------------------------	----------------------------------	-----------	---

Перший крок (розклад числа n на a і b) здійснюється методом бінарного пошуку серед натуральних чисел з допомогою функції `ceil_pos`. Далі отриманий вираз можна звести до вигляду $a(1+b/a^p)^m$ та розкласти в біноміальний ряд. Кожен член ряду розраховується з допомогою функції `add`, яка, в свою чергу, використовує функції `fact` та `mult` для циклічного розрахування факторіалу та добутку $1/p(1/p-1)\dots(1/p-n+1)$.

3. Псевдокод алгоритму

Початок

Введення num, p, eps

$p2 = -1$

$a = 0$

Поки $ceil_pos(a, p, num) = \text{“менше”}$:

$p2 += 1$

$a = 2^{p2}$

Все поки

Поки $ceil_pos(a, p, num) \neq \text{“правильно”}$:

$p2 -= 1$

Якщо $ceil_pos(a, p, num) = \text{“більше”}$:

$a -= 2^{p2}$

Інакше:

$a += 2^{p2}$

Все якщо

$b = num - a^p$

$n = 1$

$preans = 1$

Поки $|add(a, p, b, n)| \geq eps$:

$ans += add(a, p, b, n)$

$n += 1$

Виведення $ans * a$

Кінець.

Функція $ceil_pos(a, p, num)$:

Початок

Якщо $((a-1)^p < num)$ та $(a^p \geq num)$:

$res = \text{“правильно”}$

Інакше якщо :

$res = \text{“більше”}$

Інакше:

$res = \text{“менше”}$

Повернути res

Кінець.

Функція $mult(p, n)$:

Початок

$res = 1$

Для i на проміжку $[0, n]$:

$res *= 1/(p-i)$

Кінець циклу

Повернути res

Кінець.

Функція $fact(n)$:

Початок

$res = 1$

Для i на проміжку $[1, n]$:

$res *= i$

Кінець циклу

Повернути res

Кінець.

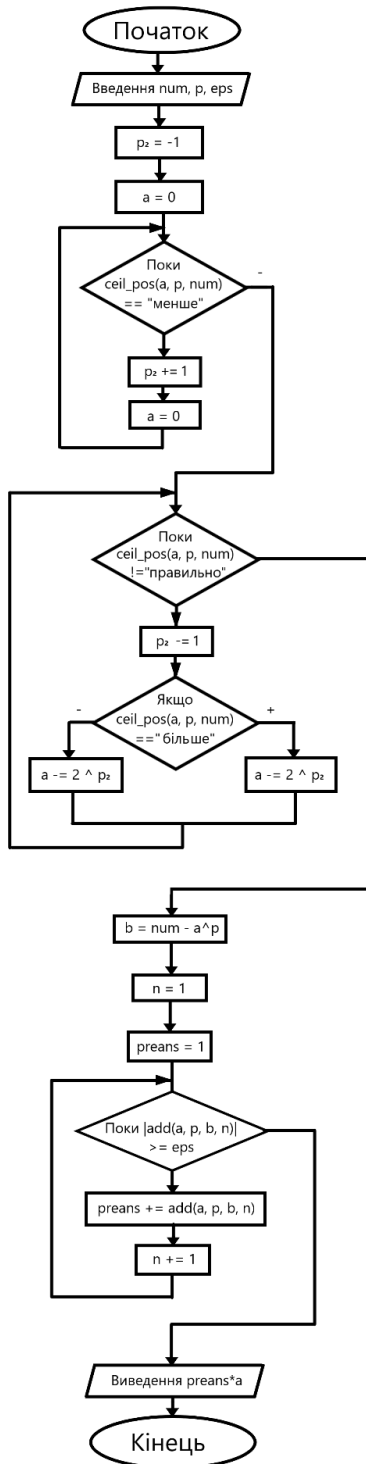
Функція $add(a, p, b, n)$:

Початок

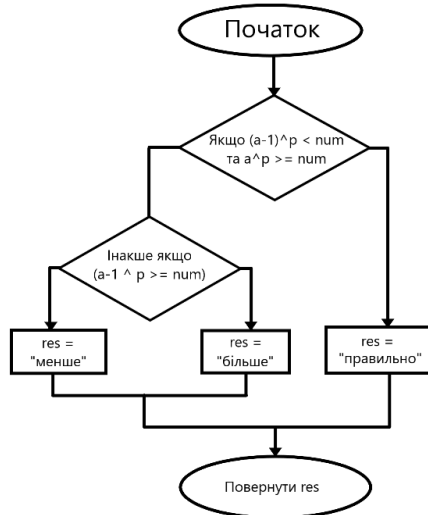
Повернути $(b/a^p)^n * mult(p, n) / fact(n)$

Кінець.

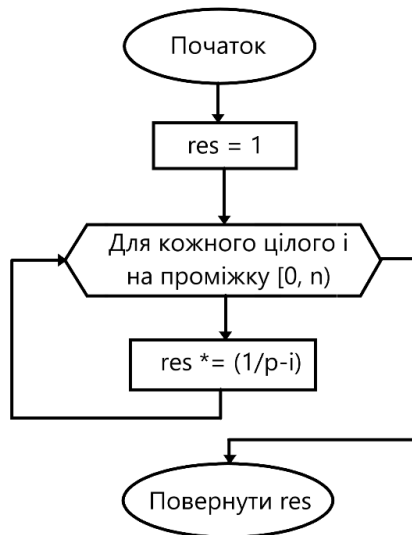
4. Блок схема алгоритму

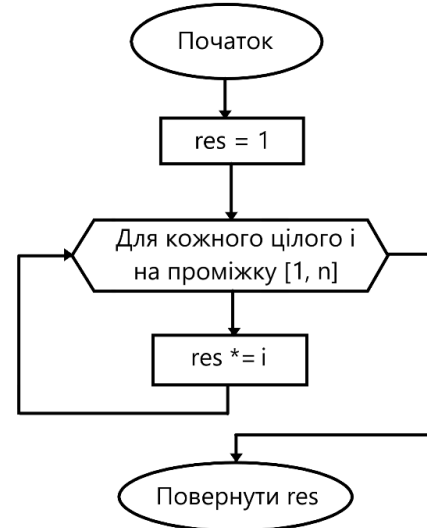
Функція ceil_pos(a, p, num)

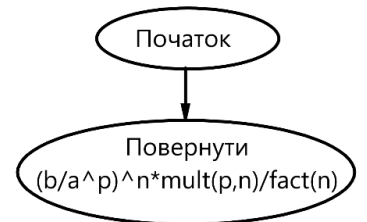
Функція mult(p, n)

Функція fact(n)

Функція add(a, p, b, n)

5. Випробування алгоритму.

Перевіримо правильність алгоритму для різних вхідних даних:

Початок

Введення num = 234, p = 5, eps = 10^{-5}

p2 = -1

a = 0

Поки *ceil_pos(a, p, num)* = “менше”:

p2 += 1

a = 2^{p2}

Все поки

Поки *ceil_pos(a, p, num)* != “правильно”:

p2 -= 1

Якщо *ceil_pos(a, p, num)* = “більше”:

a -= 2^{p2}

Інакше:

a += 2^{p2}

Все якщо { a = 3 }

b = num - a^p { b = -9 }

n = 1

preans = 1

Поки |*add(a, p, b, n)*| >= eps:

ans += *add(a, p, b, n)*

{n = 1 add = -0.00010973936899862827

n = 2 add = -2.4386526444139617e-06}

n += 1

Виведення ans*a = 2.977448559670782

Кінець.

Початок

Введення num = 1027, p = 10, eps = 10^{-3}

p2 = -1

a = 0

Поки *ceil_pos(a, p, num)* = “менше”:

p2 += 1

a = 2^{p2}

Все поки

Поки *ceil_pos(a, p, num)* != “правильно”:

p2 -= 1

Якщо *ceil_pos(a, p, num)* = “більше”:

a -= 2^{p2}

Інакше:

a += 2^{p2}

Все якщо { a = 3 }

b = num - a^p

n = 1

preans = 1

Поки |*add(a, p, b, n)*| >= eps:

ans += *add(a, p, b, n)*

{n = 33 add = -0.0011222275406986707

n = 34 add = -0.001067033491355216

n = 35 add = -0.0010155232067703957}

n += 1

Виведення ans*a = 2.081253987007137

Кінець.

6. Висновки

Було досліджено подання операторів повторення дій та набуто практичних навичок їх використання під час складання циклічних програмних специфікацій.